Ч. 130 Львів, вівторок 1. серпня 1922. Почтову належність оплачено гуртом. Рік І.

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

Виходить о годині 7. рано.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 1500 М за границею: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Швайцарії 5 фр. шв., Німеччині 100 марок, Чехословаччині 30 корон ч., Болгарії 60 левів, Румунії 50 лей, Австрії 3000 корон. Зміна адреси 80 марок польських.

ОГОЛОШЕННЯ: Рядок дрібного друку або його місце в рубриці „Оголошення" 100 М., в „Надісланім", в „Оповістках" і некрольоґи 200 М. Між новинками і в редакційній части 300 М., на першій стороні 400 М. За дрібні оголошення 20 М від слова: товстим друком подвійно. В неділі і свята 50% дорожче.

Один прим. 60 Мкп.

РЕДАКЦІЯ, АДМІНІСТРАЦІЯ й ЕКСПЕДИЦІЯ: ЛЬВІВ, РИНОК ч. 10

Чим держаться большевики?

Зовнішні причини. — Природні закони. — Закон глупоти. — Ворожі сили розпорошені. — Пасивність українських селян. — Почин робітників. — Робітнича кляса. — Пиргова перемога. — Чи довго ще? — Перспектива самостійної України.

Які є причини, що большевики так довго держаться, мимо інвазій і бльокади, мимо голоду й цілковитої нездарности відбудувати Росію, проти волі народів і 90 прц. власного люду, всупереч стихії? Це питання ставлять собі раз-у-раз і мешканці федерації й чужі політики, й ріжно на нього відповідають. Причин без сумніву богато. Сильний внутрішній терор і слабість та недостача порозуміння між сусідніми державами, що своїми арміями могли би вкупі без труду розвалити комуну. Інтерес великих держав, аби так звана Росія як найдовше була слаба й незорґанізована, аби не загрожувала Індіям та Дарданелям, аби в союзі зі слабою Німеччиною не могла мішатися до европейських справ та всетаки була страхопудом Франції й Польщі.

Але є й глибші причини. Це два відвічні, безмірно сильні, бо природні закони: реакції й інерції, що хвилево забезпечують большевикам панування. Царат так дався в знаки всім верствам громадянства, що християне терплять панування жидів, аби лиш не мати до діла з царськими жандармами, робітники гинуть без праці, аби лиш не допустити повороту давних фабрикантів, селяне платять величезні податки, аби лиш задержати землю й не бачити поміщиків. Всі на купу терплять самоволю й безправство, раді, що позбулися царських законів. Страшний гнет царизму викликав як природну реакцію ославлену свободу.

Але силою безвладности царська поліційна система мало в чім змінилася. Лишилася армія — тепер червона, є й поліція, й охранка-чека, й кара смерти, й самоволя ґубернаторів-комісарів, і ссилка на Сибір, і підкупність урядників, і непошанування законів. Та сама наґінка на інтеліґенцію, переслідування національних рухів та сама засада: розділяй і пануй, аби тільки вдержати фікцію „единої, неподільної". Для того фантому російська інтеліґенція готова простити большевикам меч і морд і під покришкою „смєни вєх" вернути на „родіну" й працювати дальше для добра матушки Расеї.

Раз склеєна держава силою безвладности держиться і летить як та гоголівська тройка. Инші народи відступають на бік (аби не заразитися комуною) і дають їй дорогу — в пропасть.

Большевики панують. Сто разів зміняють програму, відступають назад і крутять на всі боки, але держаться. Стає їм у пригоді ще третій закон, сильнійший, як усі большевицькі закони, на купу взяті: закон людської глупоти. На дурнях світ стоїть. Царат спирався на темноті народній і большевики також. Мимо всяких бомбастичних заяв, неграмотність у Росії зовсім не зменшилася. На освіту видається дуже мало. Та й яка то освіта збудована на неправді й обмані.

Внутрішні сили, що могли би звалити большевизм, знищені, стероризовані, розпорошені і здезорґанізовані. Капіталісти й поміщики сидять за границею, а їх гавкіт з „Россії" чи якого „Руля", хоч не приємний большевикам, але мало шкідливий, бо відомости подавані з совдепії часто тенденційні й неправдиві.

Інтеліґенція здесяткована й зубожіла, на урядових посадах звязана, на вільних без впливу, лиш мріє про колишню Росію й бавиться анекдотами про сучасну. Селянство темне, консервативне по вдачі, відчуває інстинктовно потребу відпочати по війнах, відродитися, обновити й скріпити господарство, вороже переворотам.

На Україні селянство до того всього ще знеохочене частою зміною влади, ослаблене невдалими повстаннями з резиґнацією піддалося долі. Економічно українські селяне стоять досить добре і тому не хочуть зміни ладу. До того ще й нема між ними одности й спільности інтересів. Одні з них задоволені істнуючим ладом, другі хочуть царя, найбільша, але незорґанізована група хоче самостійної України з Петлюрою. Большевиків кленуть але збіже їм дають, України ждуть, але з заложеними руками. Не роблять нічого, щоби приспішити її прихід. А як виглядала їх піддержка, всі знаємо зі свіжого минулого. Козаки тікали до дому, села не хотіли давати податків ні рекрута й збройно виступали проти української влади й війська, на розігнання Центр. Ради не реаґували, проти московського заливу не боронилися. На кождім кроці бачимо страшні наслідки царизму. Незорана нива не може видати плодів. Треба вложити силу праці, а вона утруднена. Орґанізація на національнім ґрунті майже неможлива, хіба підпольна. Аґітація з закордону не може конкурувати з державною, знаменито поставленою.

Свідоміщі селяне кажуть, що без почину робітників вони перші не піднімуть повстання, бо вже безліч разів попеклися. Як-же ставляться робітники до „своєї" влади?

Перемогу над буржазним ладом здобули вони ціною знищення власної кляси. Маса згинуло їх у боях, богато відтягнули їх від варстату уряди й політика. Страшний занепад фабричного промислу повиганяв силу робітників з міст на села. Тепер їх стан здеклясований, мимо привілеїв безмірно слабий. Не маючи змоги власними силами відновити продукцію, робітнича кляса автоматично втратила владу, що перейшла в жидівські руки. Жиди всіма силами бережуться дратувати робітників і їздять їм на спині. Власне населення вмирає з голоду, а шеф Комінтерну сипле міліони золотих рублів на заграничну аґітацію й піддержує всюди компартії. А пролетаріят усюди революційний. З голоду здатний на все, „аби гірше та инше". Диктатура пролетаріяту з далека дуже приманчива, як і слова Маркса, що пролетаріят не має нічо до втрачення крім своїх кайданів. Приклад України показав, що він таки ще має дещо до втрачення: здоровля, силу, національне облича, працю, добробут й життя. Все це може він утратити і „може здобути весь світ".

Поки що здобув він Україну й Росію і ледви дихає з упливу крови.

Позбувся приватної експльоатації, а має два рази гіршу державну, здобув 8-годинний день праці і не хватає самої праці, ні сили до неї, з сильної й орґанізованої кляси через поділ на большевиків і меншевиків та через пиргові „перемоги" на всіх фронтах став безголосим знарядом у руках компартії.

Тепер робітникам навіть страйкувати не вільно. Як же: проти держави й диктатури пролетаріяту? Мимо того раз-у-раз мусять страйкувати.

Український фабричний пролетаріят перестав давно бути продуктивною клясою: живе на кошт села здирством і спекуляцією.

Чи довго так тріватиме? Україна є (не знати чи на жаль чи на щастя) країною неможливих обмежень і необмежених можливостей. До часу збанок воду носить, може урватися вухо і терпеливість людям і звалять самі большевизм. Може звалить його закордонна інтервенція, або обезкровить бльокада. Не треба забувати, що большевики через використання церковних скарбів дуже скріпилися. Позірно зростає їх авторітет. Зачинають з ними балакати держави, а рівночасно відпадають партії від Комінтерну і зростає вплив робітничої опозиції в Москві. Здобули фонди, а невдоволення в краю збільшується, голод дальше шаліє.

Є перспективи на урожай, а нема перспектив на заграничну позичку й відбудову. Через фіяско Генуї став союз з [illegible] безвартним. Зріст централізму паралізується зростом свідомости й сепаратизму серед „інородців".

Чи по розпаді большевизму прийде зразу самостійна Україна, — трудно сказати. Залежатиме це в не лише від внутрішньої сили українства, але й від укладу европейських державних сил, інтересів та впливів. Без чужої допомоги ще ніяка держава не повстала і без однодушної волі громадянства також ні!

Тарас Франко.

Велика Україна.

Вісти з Одеси.

„Волинское Слово" (ч. 293.) одержало лист від свойого одеського кореспондента, з якого виймаємо цікавійші місця:

Життя в Одесі стало в останніх часах невиносимим. Лютує епідемія, безробіття і бандитизм. Епідемії і голод за останні місяці до червня дали такий відсоток смертности, що він не дається підрахувати. Особливо багато людей вмирало від голоду і тифу. В червні долучилась до того й холера. Померших не хоронять, а відповідно до приказу, складають на перехрестях вулиць, звідки двічи в тиждень забирають підводами і вивозять на клавовище. Густо-часто трупи лежать довше тижня, виставлені собакам на жир.

Що до „свобідної торговлі" і „права власности", то їх наслідки виявились оплакані. Після проголошення дотичних декретів, деякі комерсанти відкрили маґазини і торговля пішла досить бистро. Одначе одного гарного дня явились чекісти і конфіскували товари. Така заохота вистарчила і кінець кінців свобідна торговля звелась до торговлі дрібних крамарів, з товарами на кілька десятків передвоєнних рублів.

Що торкається домів, то їх власники не хочуть брати їх назад, бо не вірять обіцянкам совітів. Трамваї в місті не курсують і тільки як приїхали Американці, пущено ваґони, що курсували через два тижні.

В Одесі Американці відкрили 36 діточих харчівень, в яких давали дуже добрий харч. Під цю пору кухні закриті, бо большевики виявили намір сконфіскувати для себе продукти харчівень.

В одеській пристані рух дуже слабий. Приходять тільки американські кораблі з товарами комітету Допомоги Голодуючим, одначе й це трапляється 2—3 разів на місяць.

Одеські робітники ненавидять большевиків, не вважаючи на репресії, не можуть здержати цієї ненависти. Відома з своєї жорстокости одеська чека дещо успокоїлась з переобразованням її в „Госполітуправленіє". Тепер увага Г. П. У. звернулась проти селян і робітників. Перших беруть за опозицію проти влади, других за вічно нову „контрреволюцію". Розстріли йдуть, одначе „скромно" — 1520

осіб на тиждень (як говорять гробарі Ч. К.).

Бандитизм приняв вид урядового трусу. Бандити мають свої автомобілі і компаніями з 8—10 осіб устроюють нічні наїзди на „буржуазні“ доми. Визивають домового комісаря і грозячи револьверами, кажуть йому обходити з ними по мешкання, з яких забирають ріжні річи і виносять на автомобілі. Найбільшу увагу звертають вони на одежу і білля, яких ціна незвичайно висока.

Настрій людности вижидаючий. Всі переконані, що буде якийсь переворот, одначе ждуть його не у себе внутрі, а зовні. Люде надіються, що хтось прийде і їх освободить. Самі люде не можуть нічого вдіяти.

Голод і террор зробили це, що кромі страху і апатії у людей нiщо не осталось, як лишень надія на кращу будуччину.

Армія ходить боса і гола. Жовняри нерідко просять милостині. Инші займаються грабіжами і дрібною крадіжю. Настрій красноармейців виявляється в їх словах „кормлять нас лихо і не дають свободи“.

Совітська Росія.

Троцький проти обмеження воєнного буджету.

На останнім засіданню буджетової комісії ВЦИК, на якім поставлено внесок в справі обмеження видатків воєнного комісаріяту, Троцький м. и., заявив:

„Небезпека оружних виступів проти совітської республики ще не усунені, а противно за місяць червень збільшилась. На Далекім Сході японська грабіжницька політика заставляє нас держати на поготівлю цілу армію в Сибіри. Поступовання Польщі, де міністерства падуть на домагання Пілсудского, котрий бажає мати кабінет, який одобряв би його імперіялістичні пляни, і поширення воєнної конвенції з Румунією, зверненої проти нас, зневолюють наш уряд відказатися від дальшої редукції червоної армії.

Це стало ясним після відмови польського уряду розважити спільно обмеження оружних сил. Совітський уряд має виключно мирні пляни, одначе, на жаль, нам не довіряють. А наших найблищих сусідів провокують з Парижа і червоній армії належить вияснити ці небезпеки, які грозять в найблищім часі вибухом на південнім заході республики.

Цього року вся червона армія находиться в далеко кращій боєвій готовости чим раньше і при таких умовах ледви чи добре підносити питання про обмеження“.

Буджетова комісія згодилась з виводами Троцького і справу обмеження кредитів для воєнного комісаріяту відложено до 1923 р.

За виконання вироку в процесі с-ерів

По донесенням з Москви, на днях відбулося там засідання ВЦИК, на якім обговорювано становище совітського уряду супроти евентуального вироку в справі с-ерів. Карахан, Риков, Томський і Каленін радили додержати берлінські зобовязання. Троцький домагався затвердження евентуального вироку смерти на Коца, Тімофієєва і Донського. Голоси були поділені і ухвали не прийнято.

Натомісць другого дня на засіданню центрального комітету комуністичної партії під впливом виступлення Троцького, Бухаріна і инших, мимо протесту Рикова, Семашка, Курського і Яковленка, устaлено, щоби уряд застосувався до очікуваного вироку трибуналу і виконав негайно кару смерти, особливо супроти можливих обявів невдоволення серед людности і війська.

Німецький амбасадор в Москві.

Берлінські денники пишуть, що німецьким амбасадором в Москві іменований гр. Брок-Рантцау, б. міністер для закордонних справ Німеччини з часів підписання версайльського мирового договору.

Комуністичний університет в Москві.

Як подають з Москви, відкрито там комуністичний унівeртитет. На виклади мало досі вписатися 352 студентів 13 ріжних національностей.

Новий університет має шість відділів: польський, латишський, литовський, жидівський, німецький і румунський. Кромі звичайних предметів на університеті будуть викладати: історію матеріялізму, історію революції, релігію комунізму та стан совітської републики.

Стан здоровля Леніна.

„Руль“ довідується з Москви, що Ленін терпить на передчасну старечу неміч (marasmus senileis praecox) з рідкими проблисками свідомости. Цими проблисками користуються в тій цілі, щоби одержати від нього відповіди на ріжні питання. Загалом стан здоровля Леніна не змінився. Як що навіть є яке поліпшення, то все таки воно приходить дуже пиняво.

Міжнародня позичка для сов. Росії.

„Rigaische Rundschau“ довідується з Москви, що міжнародній комітет допомоги для голодуючих рішив зорганізувати міжнародню позичку для Росії, на яку зложилися би робітники цілого світа. Позичка має бути оперта на спеціяльних облігаціях, на загальну суму 1 міл. долярів.

З польських справ.

Свідома провокація.

В неділю дня 30. и. м. почалися у Львові наради начальної ради „Людово-Народового Звйонзку“. Вибір Львова на місце нарад екзекутиви вшехполяків вибрано свідомо в провокаційних цілях. Не соромиться цього „Слово Польске“, коли пише: „Вибір Львова на місце нарад начальної ради не є припадковий, але противно має в теперішніх умовах ...символічне значіння. В часах коли спадкоємці австрійських злощасних традицій українські авантурники, обманючи спокійний і вдоволений з польської влади „люд рускі“, все іще не резиґнують з заміру відірвання „Малопольскі всходнєй“ від польської держави і т. д. скликаннє зїзду до Львова ставить собі метою — підчеркнення ваги Червенської Землі для цілости републики“.

Катастрофа.

До польських часописів доносять з Варшави: Голова одного з великих варшавських банків висловився в розмові з одним журналістом про теперішне економічне і фінансове положення Польщі так:

„Важке фінансове положення Польщі в наслідок незвичайної кабінетної кризи, погіршується з дня на день. Довіре заграниці до польської держави маліє в дуже скорому темпі. Усякі фінансові трансакції закордону з Польщею здержано або зірвано. Витрати, які понесла польська держава до тепер, є необчислимі і помітно перевисшають суму одного міліярда денно. Ціла фінансова основа Польщі узалежнена від закордонних фінансових базарів, дізнала нагального потрясення так, що доведення до стану з перед кризи забере багато часу і енергії. Рапорти з закордонних відділів згаданого банку доносять про дефінітивний заник довіря закордону до Польщі, про яку особливо Німці, розсівають страшні відомости, які, на жаль, находять цілковиту віру“.

„Скірмунт загубив архів...“

В польських політичних кругах викликала велике пригноблення відомість про те, що архів польської делєгації на ґенуенську конференцію... пропав. Виявилося, що польська делєгація в Газі кількакратно зверталася до польського міністерства закордонних справ о прислання актів і документів з ґенуенської конференції, але усі ті зусилля виявилися даремними. Документи пропали безслідно. Частина польської преси робить за це відвічальним Скірмунта.

Вибори до польського сойму.

На онодішному засіданню польського сойму принято виборчу ординацію в третьому читанню і визначено вибори до будучого сойму на день 5. листопада а до сенату на 12. листопада ц. р.

Останні дні польського сойму.

На онодішному засіданню конвенту сеніорів польського сойму усталено, що два останні засідання теперішної сесії польського сойму відбудуться протягом слідуючого тижня. Загально думають, що за тих кілька днів перейде кабінетна кріза до історії. Праві круги на конвенті сеніорів висловили бажання, щоби теперішний сойм зібрався ще на одну сесію у вересни в цілі полагодження справи... воєвудської автономії для „Малопольскі всходнєй“...

Дописи з краю.

Романівка пов. Тернопіль.

До відома тернопільського воєвідства.

Від довшого часу начальник громади Романівка не виконує сам обовязків війта, але дуже часто віддає заступство свому синови Яськови Баликови, людині молодій і недосвідченій, що не має в громаді ніякого довіря. Сю функцію виконує без уповажнення громади і староства. Їздить в заступстві батька до староства, полагоджує справи на власну руку і в самій громаді чваниться своїм урядом, показуючи при всякій нагоді громадську печатку, яку носить в кишені. В громадських справах війт не числиться з ніким і прибічна рада, зложена з трьох покликаних ним членів, годиться зі всіми його постановами без ніякої дискусії.

Ще в 1919 р. польська військовість з Тернополя зажадала доставы збіжа, причім військо давало понад визначену ціну по 100 корон премії за кождий метричний сотнар. Сю виплату війт повірив асесорови Юзькови Баликови, котрий всю пермію в сумі 5000 корон залишив собі, проти чого війт зовсім не протестував. Аж по трьох місяцях, коли Баликови загрожено карним донесенням, віддав належні людям гроші!

В грудні 1920 р. виплачені військовою владою гроші за доставлене збіже громадянами присвоїв собі. В 1921 р надійшли для Марії Теслюк три листи з 14 долярами, котрі мимо того, що зворотні рецеписи сам потвердив, не доручив адресатці. Колиж надавець з Америки зареклямував лист і війтови показано потверджені ним листи, цей признався, що бачив лише два листи і віддав їх післанцеви, який і мав їх спроневірити. Остаточно війта віддано на судову дорогу і той не чекаючи на судову розправу, звернув добровільно 10 долярів і 5000 мп. враз з коштами судовими. При вимірі данини війт показався крайно несовісним, бо інформував фальшиво скарбові власти про маєток поодиноких людей, наслідком чого від 10 морґового господарства брали по 50000 мп., а від своїх підхлібників так само багатих від 25 — до 40000 мп. В склад прибічної ради входить Ясько Гнатишин (син Вавра), на котрого ще перед війною наложено кураделю і до нині ще не знесено, а то з причини пиянства і марнотравства, через що він, як залізничник, стратив був державну службу. Свого часу був заступником начальника громади Ясько Гнатишин (син Юзька), римо католик, чоловік чесний і всіми шанований, але коли він звернув увагу війта на його незаконну господарку, той без нічиєї відомости звільнив його з заступства і на його місце покликав свого сестрінка Павла Лабановича.

Зогляду на висше наведені факти громадяне просять воєвідство в Тернополі о виделеґовання на місце комісії, котра все те розслідилаб і упрнву громади повірилаб у відповіднійші руки.

Громадяне.

Микулинці пов. Тернопіль.

Дещо про громадську управу.

Наше містечко хтось учарував, чи так, як то кажуть, заставив, що воно ніколи не може діждатись порядної ради громадської, ані бурмистра і то від давних часів. Як рада відповідна, то бурмистр нелюдяний, як бурмистр порядний то рада під псом.

Були в нас бурмістри, котрі завдяки своїй управі, полишили міліоновий довг, затягнений в чеських банках, і заінтабульований на громадськім майні. За сі гроші державили фільварки, вишутровували графині Рейовій дорогу до млина, а не полишили навіть порядних хідників, можна карок скрутити на них в білий день. Був і такий бурмистр у нас і то вже за польської влади, що не мав що проґандлювати, то проґандлював пару громадських коней з возом і забрав з каси остальних вісім тисяч мкп. призначених на поправу місцевого будинку шкільного. І нiщо йому за це не було. Від початку 1922 р. дістали ми на управителя міста столяра А. Рабу. Мусить кожний признати, що це порядний чоловік і добрий господар, хоч Поляки кидають ріжні калюмнії на нього. За це обдарила нас лиха доля дуже порядною радою громадською. Не мають наші міщане ні поля, ні порядних городів, лишилось їм ще одиноке добро — громадське пасовиско, зване „Кордон“, на котрім міг попасти міщанин літом свою нещасну худібку і це йому видирають, а іменно продають кусниками вже і то не своїм, а чужим — просто парцелюють. Гроші ті певно підуть на поправу криміналу, бо винаймлений будинок ґрафиня не хоче реставрувати, а міщан нема де замкнути, а вже був би неоден посидів. Цікавий я, що там роблять в тій раді чотири наші представники: Осип Шкамбара, Осип Костецький с. Олекси, Іван Абрагамовський і о. Кароль. Вони чейже знають, чим є це пасовисько для наших бідних міщан, бо польські і жидівські радні про нього не дбають. Кусника громадського грунту жадний бідняк не може винаняти. Винаймують такі, котрі власне поле дають на спіл до оброби.

К.

На хибних основах.

З приводу голословних закидів „Українського Голосу“.

В передовиці перемиського „Українського Голосу“ (ч. 31) під написом „Одноцільний фронт“ стрічаємо такий уступ: „Коли каварня

і реставрація такої народньої інституції, якою є „Народня Гостинниця“ у Львові, переходить, як це сталося останніми часами, в чужі руки, то це справа для нашого громадянства далеко не рівнодушна. І коли би Управа „Народньої Гостинниці“ була зужила тільки власної енергії і помочі польської поліції на те, щоби викинути з посідання одного Українця, а на його місце впровадити кращого по її думкам, — як це зужила вона в останньому випадку, — а тоді не відозвався би в тій справі ніякий голос заміту. Але коли Дирекція всіх сил докладає, щоби в правний стан посідання каварняного льокалю „Народньої Гостинниці“ впровадити пана Ціммермана, тоді хіба не може жадати, щоби публична опінія простила їй цей гріх супроти одноцільного національного фронту“.

І ми — як голос громадської думки — постановили не простити Управі „Народної Гостинниці“ — цього великого прогріху. Ріжниця тільки в тім, що ми не хотіли видавати ніякого осуду на основі покутних поголосок, але знаючи Управу „Народної Гостинниці“ з найкращого боку, з її вельми додатних громадянських вчинків, ми звернулися по інформації до самого джерела. На основі тих достовірних, так сказати би — документальних інформацій з повним вдоволенням можемо ствердити, що філіпіка „Українського Голосу“ побудована на хибних основах, а її заключення вповні минаються з правдою.

Справа з винаймом каварні й реставрації „Народньої Гостинниці“ представляється ось так:

Коли в р. 1918 з тяжким трудом повелося Управі „Нар. Гостинниці“ видерти льокаль каварні й реставрації з посідання польських військових властей, розписано оферту на винаєм. Льокаль після чотиролітнього військового хазяйнування був так знищений, що вже тоді адаптації вимагали соток тисяч вкладів. Найкращим оферентом виявився в той час колишній перший піднаємець льокалю „Нар. Гостинниці“ п. Франц Мошкович, котрий крім значного на ті часи чиншу — зобовязався перевести власним коштом всі потрібні адаптації. Льокаль каварні й реставрації винайнято п. Мошковичеви на 6 літ, т. зн. до р. 1924. Та небавом не зовсім оправдалися з відомих причин сподівання правного піднаємця на великі доходи з каварні й реставрації. Крім того п. Мошкович поширяє свої інтереси в иншому напряму а льокаль „Нар. Гостинниці“ почав через недостачу догляду підупадати й нищитися. Не маючи змоги особисто займатися веденням каварні й реставрації, п. Мошкович в ріжних відступах часу приймав собі таких спільників і управителів ріжного походження, які через часту зміну тільки вводили замішання, а не маючи фахових вдомостей дальше спричинювлаи занепад льокалю „Нар. Гостинниці“. Тоді Управа „Нар. Гостинниці“ загрозила п. Мошковичеви передвчасним розвязанням договору. Після довших переговорів піднаємець згодився на розвязання контракту без судового процесу, який міг тягнутися довгий час з непевним вислідом, але під умовою, що Управа „Нар. Гостинниці“ прийме до кінця тревання контракту вказаного ним піднаємця.

Не бажаючи вдаватися в непевний що до висліду судовий процес, Управа „Нар. Гостинниці“, за порадою правників і визначних громадян згодилася на це предложення п. Мошковича з тим, що вказаний ним піднаємець негайно власним коштом приведе до порядку льокаль та заплатить шестикратно більший чинш, як це постановляв контракт. Коли й на це одержано згоду, не було причин до позитивного поладнання справи.

Таким чином уступив з посідання п. Мошкович враз зі своїми тихими спільниками чи управителями, до котрих належав і той „Українець“, в обороні якого пише аж передовицю „Український Голос“. А що новий піднаємець не хотів переняти всіх тихих спільників і управителів п. Мошковича, то в тому не винувата Управа „Нар. Гостинниці“. На всякий випадок так далеко не сягає її інтеренція.

„Український Голос“ з питомою собі „екстратурністю“ любить від часу до часу забирати голос в справах, в яких найкраще було би мовчати. Чому? — не хочемо на цьому місці вияснювати. Ми запитаємо тільки, чи було би згідне із змістом одноцільного національного фронту і з національною етикою, колиб нпр. Управа „Нар. Гостинниці“ розпиналася за „оброньц-ом Львова“?

На хитких основах построєна філіпіка „Українського Голосу“. Управі „Нар Гостинниці“ зроблено разячу кривду, котру повинна редакція „Українсьлого Голосу“. як найскорше направити, аби до неї не прилипла назва „Пилипа з конопель“.

Конгрес українського студентства Західних земель України та еміграції

Студентство і голод на Великій Україні.

Резолюція в справі відношення студентства до голоду на Вел. Україні.

Розваживши вимирання з голоду населення полудневих областей України і що голодна смерть у найблизчій будуччині може охопити також і північні области України, і беручи на увагу те, що европейські та американські допомогові організації, слідуючи за прикладом та вказівками російської совітської влади енергійно направили виключно на допомогу Надволжу, залишаючи вимираючу Україну, ціною якої було дано в першу чергу допомогу Надволжу, без реальної допомоги, Конгрес ухвалює звернутися до українського студентства з закликом брати найактивнійшу участь у тих спробах організації допомогової акції на користь вимираючій Україні, які останніми часами намічуються по ріжних европейських центрах, з закликом розвинути найбільшу ініціятиву для винаходу нових засобів та шляхів для збільшення допомогової акції, для вияснення перед европейською суспільністю голодової катастрофи на Україні у всій її ширині, з усіма її наслідками. Рівночасно звертається увагу, щоб студентство брало участь лиш в тих організаціях, які в першу чергу несуть допомогу голодуючій Україні.

Маючи на увазі, що цілий ряд американських і почасти европейських допомогових організацій довели своєю працею в навіщених голодом областях Росії свої вершки здібности у справі організації допомоги, але на жаль досі не подбали про те, щоб як слід поширити свою акцію на голодуючі провінції України, Конгрес постановляє звернутися іменем українського студентства до всіх працюючих в Надволжу допомогових організацій (Ара, Квакери, Методисти, Ліга Націй, Міжнародній Червоний Хрест, Німецький Ч. Х., Бельгійський Ч. Х., Шведський, Данський, Англійський та инші) з закликом поширити свою акцію на вимираючу Україну.

Д-рови Фрітіофови Нансенови та його представникови на Україні Відкунови Квіслінгови, які — не розпоряджаючи відповідними матеріяльними засобами — не мали змоги орган'зувати реальну допомогу на Україні, але яким проте належить честь відкриття факту вимирання південної України з голоду, про що обидва нераз заявляли перед лицем байдужних до долі вимираючого Українського Народу керуючих політичних та суспільних чинників як Західної, так і Східної Европи, Конгрес ухвалює висловити подяку за їх уважне відношення до навіщених голодом областей України.

Тактика

А) громадянська:

Для відношення українського студентства до того громядянства, серед якого приходиться поодиноким студентським гурткам жити й працювати, Конгрес ухвалює отсі директиви:

На українські територїї українське студентство, як частина сил народа, заангажованого в боротьбі за визволення батьківщини, обовязане проявляти максімум активности як в ініціятивному, так і в організаційному напрямку. На еміграції студентство повинно задержувати строгий невтралітет супроти подій, які відбуваються серед місцевого громадянства, а старатися морально підпержувати активність товаришів у краю. *)

Б) студентська.

У свойому внутрішньому життю студентство повинно керуватися прінціпами толеранції супроти усіх ідеольогічних напрямків і правдивого демократизму у нутрі поодиноких організацій і в їх взаємовідносинах. Студентству, яке є на еміграції, слід усе памятати про обовязок гідного представництва перед чужинцями.

Для того, щоб надалі академічна акція студентства переводилася організовано та щоб скординовано та пляномірно вести допомогову працю, Конгрес рішив покликати до життя організаційну і допомогову централю. Дотичні постанови Конгресу звучать:

„1) Конгрес У.С.З.З.У. і Е. постановляє створити „Центральний Союз Українського Студентства“, по проєкту, предложеному Організаційною Комісією Конгресу“.

„2) Конгрес У.С.З.З.У. і Е. покликує до життя самостійну економічну організацію українського студентства під назвою „Централя допомоги українському студентству“, членами якої можуть бути організації, які входитимуть до ЦЕСУС-а, як і ті організації, які найшлися би поза ЦЕСУС-ом“.

„3) Всі місцеві організації, які увійдуть у склад ЦЕДУС-а, зобовязуються отсим не вести ніякої окремої допомогової акції у свою користь у міжнародньому розмірі та рівночасно зобовязуються своєю діяльністю на місцях допомагати у кожному напрямку працям допомоги українському студенству.

„4) Взаємовідносини між ЦЕСУС-ом та ЦЕДУС-ом мають джерелом окремий реґулямін, затверджений управами ЦЕСУС-а і ЦЕДУС-а.

Далі принято статути для ЦЕСУС-а і ЦЕДУ-Са.

(Продовження буде.)

*) Тут пропущено одну резолюцію з цензурних причин. Ред.

ТЕЛЄГРАМИ.

Новий премієр польського кабінету.

Варшава. (ПАТ.) Начальник держави вислав до марш. сойму такий лист: У відповідь на письмо п. маршалка з 29. VII. ц. р., яке звідомляє мене про нинішню ухвалу Гол. комісії, яка признаючи, що місія утворення кабінету пос. Корфантим не довела до цілі, звертається до мене о навязання ініціятиви в справі утворення нового правительства, звідомляю п. маршалка, що зі своєї сторони представляю п. професора д-ра Юл. Ігн. Новака, ректора Ягайлонського університету, яко кандидата на през. міністрів. Варшава Бельведер, 29. VII. 1922. — Нач. держ. Пілсудскі.

Греки йдуть на Царгород.

Відень (ПАТ.) „Н. Фр. Пр.“ доносить з Льондону, що грецький посол у Льондоні вручив урядови загр. справ ноту, в котрій грецьке правительство заявляє, що відзискало свободу ділання в справі упорядкування відносин на бл. Сході, бо предложення посередництва досі не мали успіху, З цієї ноти не знати, що грецьке правительство задумує зробити.

Льондон (ПАТ.) Радіо. З поважних заграничних жерел поширюється чутка про загрожуючий грецький похід на Царгород. В тутешніх кругах звертають увагу, що в такому разі грецькі війська війшли би в оружний конфлікт з коаліційними оружними силами в Царгороді, небто Французами й Англійцями. З цих і инших причин не слід приписувати занадто великої ваги кружляючим чуткам,

Царгород. (ПАТ.) Нач. вожд міжсоюзної залоги в Царгороді поручив французьким відділам зайняти відтинок Чатальджі, щоби ставити опір евентуальному походови грецьких військ на Царгород.

Кабінетна криза в Італії.

Рим (ПАТ.) Авас. Король прийняв представників палати і сенату, потім Орлянда. Конференція з Орляндом тревала більше як годину.

Рим. (ПАТ.) По донесенням „Трібуни“ Орляндо хоче утворити кабінет з провідниками фашістів і соціялістів.

Заговір на Поанкаре.

Париж (ПАТ.) Авас. Часописи доносять, що заговір німецьких монархистів проти Поанкаре викрило одно з заприязнених правительств. „Лє Журналь“ пише, що то бельгійське правительство переслало франц. правителсству повний акт заговору. З документів слідно, що провідники заговору належать до орг. „Конзуль“.

РІЖНІ ВІСТИ.

Конечність підпирання авторітету Союзу Народів.

На останнім засіданню конференції приятелів миру, обговорювано справу Союзу Народів. Льорд Сесіль заявив, що конечною річчю є скріпити авторітет Союзу, що не може однак наступити так довго, доки питання відшкодовань не є остаточно управильнене. Так само не може наступити поворот до повного миру в Европі. Репараційне питання затроїло цілу міжнародню атмосферу. Доки Союз Народів не має компетенції розглянути цю справу, доти не має вона повних атрибуцій.

Як то було в Празі?

Проф. Дембіньскі оголосив в польській пресі таку заяву: „На засіданню політичної комісії (Конференція Міжнародньої Унії Товариства Приятелів Союза Народів в Празі) дня 6. червня я виступив кількакратно і рішучо проти англійського внесення про Східну Галичину, а коли внесення мимо того перейшло, а усунувся з конференції головно з причини того рішення, яке

очеркувало Східну Галичину, як окрему державу. Крім цього польське Товариство якого є генеральним головою, вирядило лист до Секретаріяту Міжнародної Унії, підносючи, що воно вважає Східну Галичину інтегральною частиною польської держави а застерігається проти рішення".

Засідання підкомісії Союзу Народів.

З Женеви доносять: Третя підкомісія тимчасової мішаної комісії Союзу Народів для справ обмеження уоружень, провірювала вислід статистичної анкети, котру заряджено на останнім засіданню Союзу. Референти цеї справи прийшли до переконання, що неможливою є річчю найти точні дані в урядових звідомленнях ріжних держав. Підкомісія предложить проект квестіонара, який опрацює ген. Інагак і ген. Меретті. Підкомісія збереться в Женеві в друге дня 27. серпня п. р.

І того вже бояться.

Аг. Аваса доносить: Французький уряд одержав віродостойне донесення, що в німецьких монархістичних кругах приготовлюється тепер замах проти особи Поанкаре.

Франція не в силі заплатити довгів.

Нюйорський кореспондент „Тайма" доносить, що 27. с. м. відбулася перша конференція комісії міжсоюзних довгів. Французькі делегати заявили, що вони не в силі предложити плян сплати процентів від французьких довгів. Голова французької делегації п. Парментіє підчеркнув, що Франція готова заплатити довги, однак не бачить тепер можливости це зробити.

Конференція приятелів наук за ревізією мирових договорів.

На засіданню конференції приятелів наук в Льондоні дня 28. цм. принято цілий ряд резолюцій, де голоситься між иншим, що економічна відбудова Европи вимагає обниження репараційних вплат, звороту Німеччині басейну Сари і відбудови французьких копалень. Відтак уважає конференція, що одиноким услівєм привернення в Европі економічної рівноваги є анулювання взаїмних довгів і заперестання зброєнь. Дальше припоручується побільшення атрибуції Союза Народів, зорганізовання міжнародної позички і перевіддення реквізії всіх мирових договорів через Союз Народів. Російському народови треба признати право завести державний устрій такий, як сам собі бажає, однак передвоєнні зобовязання Росія мусить в повні визнати.

В справі англійсько французького пакту.

Льойд Джордж відповідаючи в палаті громад на інтерпеляцію заявив, що не може нічого більше додати до давнійшої заяви уряду в справі англійсько-французького пакту. На всякий випадок мусить висказатися в тій справі наперед палата грома.

Англійсько-еспанський договір.

Аг. Аваса доносить, що в Мадриті підписано англійсько еспанський торговельний договір.

Морґан бере участь в новій конференції банкирів.

На офіціяльний запит французької преси, відповів банкир Морґан, що він готовий взяти участь в новій конференції комітету банкирів, що має відбутися з початком вересня. Французький уряд надіється, що підчас льондонських переговорів будуть обмірковані основи нової позички.

Втеча ірляндських вязнів.

Аг. Аваса доносить з Бельфесту, що 105 ірляндських політичних вязнів втікло з тюрми в Дендальк, висадивши у воздух тюремну стіну, при помочі міни. Вибух ушкодив доми, що находилися в близькости тюрми.

Боротьба з безробіттям в Анґлії.

З Льондону доносять, що Льойд Джордж промовляючи в палаті громад заявив, що зі сторони уряду зроблено ряд заряджень, щоби запобічи безробіттю, на протяг наближаючоїся осени і зими. В тій цілі утвориться окремий комітет що разом з урядом провірить всесторонно стан безробіття. В пляні є заложення людових варстатів, крім того хоче уряд в разі потреби помочи фінансово підприємствам публичних робіт. Головою комітету буде Льойд Джордж.

Блудне колесо.

Аг. Аваса доносить: Теперішна криза італійського кабінету зачинає подобати на блудне колесо, головно після відкинення Медою предложення, що до утворення кабінету.

Конґрес славянських студентів в Празі.

ПАТ. доносить з Праги, що в грудни ц. р. відбудеться там конгрес славянських студентів, який займеться справою матеріяльного положення і організацією міжнародних студентських кооператив. Метою зїзду буде також розпочати акцію в ціли зближення до себе студентів славянських національностей.

Торговельний конґрес у Відни.

ПАТ доносить, що з кінцем серпня відбудеться у Відни міжпарляментарний торговельний конгрес.

— Трясення землі в Ґренаді. На днях наступило в Ґренаді трясення землі, яке спричинило в околиці велику паніку. Жертв у людях не було.

— Як висилати гроші на Україну і Росію?. Богато осіб нашого краю бажає висилати гроші, або листи на Україну і Росію. Супроти того, що дехто полагоджує ті справи недоцільним шляхом, подаємо до відома, що гроші до совітських републик посилається при посередництві репатріяційної місії у Варшаві, Готель Рояль, вул. Хмельна ч. 31. та її експозитури в Харкові і Київі. Туди треба звертатись в справах допомоги для полонених і репатріянтів.

— Пояснення. В нашому щоденнику з дня 18. червня поміщено допись із Щирця п. з.: „Невже це правда ?", в якій сказано, що в тому місті відбувся баль на дохід сиріт „powstańców górnośląskich" при участи Українців, між иншими п. Волод. Могильницького, як члена комітету. До нашої редакції прислано оригінал запрошення на згадану забаву, з якого констатуємо, що забава була уряджена на дохід вдів і сиріт громади Щирець, без ріжниці національности і що в забавовому комітеті п. Могильницького зовсім не було.

— Польський напад на Читальню. Дня 28. липня в читальні „Просвіти" на Лєвандівці під Львовом відбувалася проба церковного хору. Вечером о год. 10. кільканайцять замаскованих Поляків з ножами і дручками напало на читальню і обсадили всі входи виважили вікно, і вдерлися до кімнати, погасили лямпи і побили тяжко присутних, викрикаючи: „hajdamaki! To macie za politykę! Тяжко поранено ножами в грудь п. Гром. Змія, пробито багнетом вплечі п. Кривівну. (Обоє борються зі смертію). Дальше поранено смертельно п. Мисака і Вовка і багато дівчат і хлопців. Майже всі присутні були побиті і ранені. Чудом спасся утечю через вікно п. Берґтрам. за яким напасники найбільше шукали. Напад має чисто політичний характер, бо від довшого часу місцеві польські шовіністи відгрожувалися Українцям пімстою. Як багато поранено осіб при нападі, свідчить факт, що д-р Гинелевич цілу ніч перевязував ранених.

— З наших таборів на Чехословаччині. Від одного підстаршини У.Г.А., який перебуває зараз в українському відділі в Пільзні, дістала наша редакція письмо, в якім він нарікає на свойого команданта, Німця Абельда, котрий переслідує українських стрільців, так, що деякі з них змушені дезертирувати і втікати до фабрик на роботу. Сотник Абельд трактує наших стрільців як чужинців і ческі старшини відносяться до українських вояків краще, як він. А треба знати, що між стрільцями є такі, що 8—9 літ повнять військову службу. Є такі, що 4 роки тиняються по чужині на службі національної справи, чекаючи кращої хвилини. Ті люде заслуговують на пошану. Цей лист писаний рукою щирого патріота, свідомого Українця подаємо у скороченому змісті, в надії, що слова ті трафляться до сердець командантів табору в Пільзні і вплинуть на зміну відносин між старшинами і стрільцями.

— Чому марки не стерлінґи? Огірковий сезон, якого не в силі оживити сензаційна криза польського кабінету, доводить польську пресу до старих як світ вигадок на тему „німецьких марок", яких великий запас мав наспіти до Львова „для тамошних кермуючих українських кругів". Шкода, що польські письмаки не могли здобутися на кращу валюту, аніж здевальована німецька марка, а коли вже так, то чому вони не подали точнішої адреси, кудиб ті „кермуючі українські круги" звернулись по відбір субсидії. Бо инакше „українські кермуючі круги" можуть собі подумати, що з „німецькими марками", що мандрували з Берліна через Варшаву сталося те саме, що з дипльоматичним архивом польської делегації до Генуї.

— О. Онишкевич в тюрмі. Дня 27 п. м. прийшов на поручення старости в Рудках до о. Степана Онишкевича в Купновичах командант польської поліції і відставив його до тюрми в Рудках. Як ми в свою часі писали, о. Онишкевич був засуджений за конскрипцію на 3 дні тюрми.

— Чи мобілізація? Староство в Раві Руській вислало до усіх б. українських старшин наказ зголошуватись до реєстрації із поданням ріжних дат, степенів, років служби і т. д. Такі самі розпорядки вислано до громадських урядів. При регістрації жадають військових документів.

— Провінціональні кацики гуляють! В селі Заставчу пов. Підгайці грав дня 12. VII. ц. р. місцевий амат. кружок дуже „антидержавну" драму „Невольник", яка так припала до вподоби місцевому командантови державної поліції Янови Гурбачови, що вже підчас акції пхався на сцену між акторів (може на це, щоб перебрати головну ролю першого героя). На силу дався відмолити від того наміру. По виставі мала відбутися забава. І тут стає п. Гурбач (похмелений сердега) правдивим королем балю. Своєю палицею списав кількох (між иншим п. Гайовському, управителеви дібр Завалів) зовсім не під такт музики плечі так, що ці ледво потягнулись до дому. З револьвером в руці арештував зовсім безосновно 2 братів Домашків з Бережан і під загрозою дулом револьвера, яке нерідко прикладав до чола, запровадив до пивниці, де вони поміж гусьми пересиділи всю ніч. Розігнані люде, щоби ратувати цілість своїх костий, мусіли втікати через поблизьку річку. Належить додати, що амат. кружок мав письменний дозвіл від староства. Отсим звертаємося до компетентних властей із запитом, чи впроваджено знов вийнятковий для нас стан, чи це лиш самоволя авантурника.

— Вугіль подорожіє. „Dziennik Ludowy" доносить, що в найближшому часі в Польщі подорожіє вугіль о 25 процент.

— Гроші з алюмінію. Німецька державна рада ухвалила внесок в справі чекачення твердих монет з алюмініюма з 1 проц. домішкою міди. Вичеканиться 400 міліонів 1-марківок, 600 міліонів 3 марківок і 800 міліонів 5 марківок П. А. Т.

Вина і кара.

Одержуємо відпис отсього виновного документу, який поміщуємо в оригіналі:

Starostwo w Samborze.

Sambor, dnia 17. VII. 1922.

L. 12.105/22/y.

P. Petrowi Saudykowi słuchaczowi praw
do wiadomości. w Brzegach.

Petro Saudyk, lat 28, słuchacz praw, stanu wolnego, zamieszkały w Brzegach. Przekroczenie rozp. ministeryalnego z dnia 30. IX. 1857 Dz. p. P. Nr. 198, popełnione przez urządzenie nielegalnej zbiórki datków dobrowolnych na dochód Ukr. Tow. pedagogicznego we Lwowie. Istota czynu karygodnego i wina przekroczenia udowodniona łasnem przyznaniem się. Obwinionego uznaje się winnym przekroczenia z rubryki IV., i skazuje się go na karę aresztu przez dni 14. Zebrane pieniądze w kwocie 1307 mk. przepadają na fundusz ubogich gminy Brzegi. Od tego orzeczenia wolno wnieść rekurs do Województwa we Lwowie, który podać należy do Starostwa w ciągu dni 3-ch licząc od dnia następującego po dniu doręczenia.

Sambor, dnia 17 lipca 1922.

Starosta: w. z. Sługocki m. p.

З днем 1. серпня ц. р. виносить місячна передплата нашого часопису 1500 Мп.

НОВИНКИ.

— Конфіската. Останнє число (129) Громадського Вістника сконфіскована за статтю „Конгрес Українського Студентства західних земель України та еміграції" а саме за резолюцію на 5. сторінці часопису.

— Довжникам які побрали вексльові позички в часі безробіття в 1919. р. пригадується ще раз, що з а р а з в перших днях серпня ц. р. вноситься до Суду дальшу серію позвів. — Хто заплатить довг по перший серпня ц. р., може ще охоронитись перед так непропорціонально великими коштами, які вже понесли довжники, котрих мусілося вже запизвати. — Проситься П. Т. Читачів, щоби звернули увагу інтересованих на отсю пригадку в ціли запобіжения злишним а так великим коштам, які знова спадуть на довжників. 1—3

— Велика повінь в Хінах. Після донесень англійської преси повінь залила великі области північних Хін, знищила всі засіви, а в самім Пекіні зруйнувала 1800 домів.

— Спішіть з направою футер тепер через літо та нові замовляйте в українській фірмі Карпяка у Львові вул. Куркова 11 а. 132 1—10

✝ Посмертні згадки.

о. Іван Девош, парох, упокоївся дня 14. липня ц. р. в Ракобутах, в 91 році життя, а 61 священства. В. Й. П.! 201 1—1

Видає і за редакцію відповідає Олекса Кузьма. З друкарні Спілки „Діло"